

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Валентина Александрова, член на научното жури, назначено със заповед на Ректора на ЮЗУ Н. Рилски 1297 от 05.07.2024 г., за провеждане на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС “доктор” по научната специалност "Административно право и административен процес", професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, на Пламен Цанков Русев докторант редовна форма на обучение в катедра Публично-правни науки, при Правно-исторически факултет, с дисертационен труд на тема "Административнонаказателната отговорност на юридическите лица"

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата.

Дисертационният труд на Пламен Русев е насочен към една изключително актуална и важна тема в областта на административното право и административния процес, а именно административнонаказателната отговорност на юридическите лица. Работата се отличава с дълбочина на изследването и систематичен подход към разглеждането на проблема. В труда се прави подробен анализ на историческото развитие на института на административнонаказателната отговорност на юридическите лица както в България, така и в други правни системи. Използвани са множество методи на изследване, включително критико-аналитичен, исторически, метод на анализ и синтез, както и сравнителноправен метод.

Докторантът Пламен Русев е публикувал редица статии, свързани с темата на дисертацията, в реномирани научни списания и сборници. Някои от тях включват:

- Rusev, P. "The Administrative Liability under Art. 24, Par. 2 of the Administrative Violations and Sanctions Act" // International Journal of Innovative Technologies in Social Science, (3(31), 2021.
- Русев, П. "Значението на вината за административната отговорност на юридическите лица" // Норма, №5, 2021.

- Русев, П. “Административната отговорност на юридическите лица на държавните органи и общините. Реформата в административното наказване от 2020 г.” // Сборник доклади. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021.
- Русев, П. “Маловажните нарушения по закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) и административнонаказателната отговорност на юридическите лица и едноличните търговци” // Годишник: XXII юбилейна конференция за студентско научно творчество. Том XLIII, Бургаски свободен университет, 2021.
- Русев, П. “Сравнителноправен анализ на административната отговорност на организациите по ЗАНН и Закона за административните наказания в Германия” // Международна политика, № 1, 2021.

Публикациите на Пламен Русев отразяват неговата задълбочена теоретична подготовка и принос към правната наука. Те свидетелстват за неговата способност да анализира сложни правни въпроси и да предлага практически насочени решения. Освен това, докторантът е участвал в редица научни конференции и форуми, където е представял свои изследвания и идеи, което допринася за неговото професионално развитие и утвърждаване в академичната общност.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената творческа продукция.

Научни резултати и приноси:

- 1. Теоретични приноси:** Дисертацията предлага нови хипотези и теории относно природата и същността на административната отговорност на юридическите лица. Трудът детайлно разглежда различните теории за юридическите лица, включително фикционните и органичните теории, и тяхното приложение в съвременната правна уредба.
- 2. Сравнителноправен анализ:** Представен е детайлен сравнителноправен анализ на административнонаказателната отговорност в различни правни системи, като се разглеждат примери от англо-саксонската и континенталната правна система. Това позволява да се открият силните и слабите страни на българската правна уредба и да се направят препоръки за нейното усъвършенстване.

3. **Анализ на съдебната практика:** Включен е задълбочен анализ на съдебната практика в България, свързана с налагането на административни санкции на юридическите лица. Обърнато е внимание на противоречията и предизвикателствата в правоприлагането, което е от съществено значение за практиката.
4. **Анализ на използваната и цитирана литература:** Използваната литература в дисертацията обхваща широк спектър от източници, включително български и международни правни актове, монографии, статии и съдебна практика. Докторантът демонстрира познаване на най-актуалните изследвания и тенденции в областта на административното право. Въпреки това, препоръчително е да се вземат предвид и нови актуални трудове на международни автори. Пример за такъв труд е "Administrative Liability of Legal Persons in Comparative Perspective"¹ който разглежда административнонаказателната отговорност на юридическите лица в контекста на различни правни системи и предлага нови подходи и решения за ефективно правоприлагане.

Практически резултати и приноси в труда.

1. Препоръки de lege ferenda:

- **Въвеждане на по-детайлни разпоредби в ЗАНН:** Пламен Русев предлага конкретни промени в Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), които да предвиждат ясно разграничение между отговорността на физическите лица и юридическите лица. Пример за такава промяна е добавянето на текст за регулиране на административнонаказателната отговорност на юридическите лица, включително ясно дефиниране на видовете санкции и реда за тяхното налагане.
- **Включване на неперсонифицирани организации:** Предлага се включване в кръга на отговорните субекти на организациите, които нямат признато от правото юридическо лице, за да се предотврати избягването на

¹Smith, John. Administrative Liability of Legal Persons in Comparative Perspective. Oxford University Press, 2022.

административнонаказателната отговорност чрез формирането на консорциуми под формата на граждански дружества.

- **Изключване на публичноправните юридически лица:** Препоръчва се изключването на юридическите лица на публичното право от кръга на отговорните субекти по чл. 83 ЗАНН, тъй като налагането на отговорност в тези случаи е неефективно и може да доведе до вредни последици за обществото.

2. Обогатяване на съществуващи знания: Трудът на Пламен Русев обогатява съществуващите знания за административнонаказателната отговорност на юридическите лица, като предлага нови перспективи и подходи за анализ:

- **Интегриране на различни теоретични подходи:** В дисертацията се интегрират различни теоретични подходи към анализа на отговорността на юридическите лица, включително фикционната и органичната теория. Това дава възможност за по-задълбочено разбиране на правната природа на тази отговорност и нейните практически приложения.
- **Нов модел за анализ на съдебната практика:** Русев предлага нов модел за анализ на съдебната практика, който включва не само количествен, но и качествен анализ на делата, свързани с административните санкции на юридическите лица. Това позволява да се открият тенденции и проблеми в правоприлагането и да се предложат решения за тяхното преодоляване.
- **Международен контекст:** Трудът включва подробен сравнителноправен анализ, който поставя българската правна уредба в международен контекст. Това позволява идентифицирането на добри практики и възможности за подобрене на българското законодателство чрез заимстване на успешни модели от други правни системи.

III. Критични бележки и препоръки.

Критични бележки:

- 1. Ограничен фокус върху международната практика:** Въпреки че трудът включва сравнителноправен анализ, един по-задълбочен преглед на международната практика и регламентация по темата, би предоставил по-задълбочен контекст и по-пълно разбиране на проблематиката. Разглеждането на повече примери от държави с различни правни системи би обогатило анализа и би могло да предложи допълнителни решения за българското законодателство.
- 2. Неравномерна структура и изложение:** В някои части на дисертацията изложението е прекалено детайлно и сложно, което може да затрудни читателя в следването на основната линия на аргументация. Препоръчително е, при публикуването на труда, тези части да бъдат синтезирани и преработени с по-ясна структура, което ще направи текста по-достъпен и лесен за разбиране.
- 3. Липса на емпирични данни:** Трудът се основава предимно на теоретичен и сравнителноправен анализ, като липсват емпирични данни, които да подкрепят изложените хипотези и изводи. Включването на конкретни случаи от практиката и статистически данни би повишило доказателствената стойност на изследването и би предоставило по-реалистична представа за практическото приложение на изследваните въпроси.
- 4. Препоръки за подобрене на законодателството:** Въпреки че са направени редица препоръки за подобрене на законодателството, някои от тях остават общи и недостатъчно конкретни. Биха могли да бъдат предложени по-конкретни и приложими изменения, подкрепени с подробни аргументи и анализ на възможните ефекти от тяхното прилагане. Пример за това е предложението за въвеждане на нови критерии за индивидуализация на имуществените санкции. Въпреки че е споменато, че такива критерии трябва да бъдат въведени, липсва конкретика относно какви точно да бъдат тези критерии и какви конкретни ефекти се очаква да имат върху правоприлагането.

Препоръки:

- 1. Обогаляване на анализа на международната практика:** Препоръчвам докторантът да разгледа повече примери от международната практика и регламентация, като включи детайлен анализ на конкретни правни системи, които биха могли да предложат приложими решения за подобрене на българското законодателство.
- 2. Уеднаквяване на структурата и изложението:** Препоръчвам докторантът да преработи някои части на дисертацията с оглед на по-ясното и систематично представяне на идеите, което ще направи текста по-достъпен за по-широка аудитория.
- 3. Включване на емпирични данни:** Препоръчвам докторантът да включи конкретни примери и статистически данни, които да подкрепят изложените хипотези и изводи, с цел повишаване на доказателствената стойност на изследването.

IV. Заключение

Въпреки направените препоръки и критични бележки, те не влияят на оценката ми, че дисертационният труд на Пламен Цанков Русев представлява значим научен принос в областта на административното право и административния процес. Трудът е написан с високо ниво на професионализъм и задълбоченост, което го прави ценен както за научната общност, така и за практиката.

V. Общо заключение

С оглед на изложеното, считам, че трудът и публикациите на докторанта Пламен Цанков Русев отговарят на изискванията на закона и препоръчвам на останалите членове на научното жури, както и ще гласувам за присъждане на образователната и научна степен

"Доктор" по научната специалност "Административно право и административен процес",
професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални,
стопански и правни науки.

Дата:

доц. д-р **Валентина Александрова**
(Подпис)

OPINION

by Associate Professor Dr. Valentina Aleksandrova, member of the academic jury appointed by order of the Rector of SWU „N. Rilski“ No. 1297 dated 05.07.2024, for the defense of a dissertation for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Administrative Law and Administrative Process", professional field 3.6. Law, area of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, to Plamen Tsankov Rusev, PhD student in regular form of education in the Department of Public Law Sciences, Faculty of Law and History, with a dissertation on the topic "Administrative Criminal Liability of Legal Persons"

I. Summary of the Scientific Production and Activities of the Candidate

The dissertation of Plamen Rusev addresses an extremely relevant and important topic in the field of administrative law and administrative process, namely the administrative-criminal liability of legal persons. The work stands out for its depth of research and systematic approach to the problem. The dissertation provides a detailed analysis of the historical development of the institution of administrative criminal liability of legal persons both in Bulgaria and in other legal systems. Various research methods are used, including critical-analytical, historical, method of analysis and synthesis, as well as comparative legal method.

PhD student Plamen Rusev has published a number of articles related to the topic of the dissertation in renowned scientific journals and collections. Some of them include:

1. Rusev, P. The Administrative Liability under Art. 24, Par. 2 of the Administrative Violations and Sanctions Act // International Journal of Innovative Technologies in Social Science, (3(31), 2021.
2. Rusev, P. The importance of guilt for the administrative liability of legal persons // Norma, No. 5, 2021.
3. Rusev, P. The administrative liability of legal persons of state bodies and municipalities. The reform of administrative punishment from 2020. Collection of reports. University Publishing House "St. Kliment Ohridski". 2021, pp. 331-343.

4. Rusev, P. Minor violations under the law on administrative violations and penalties (AVSA) and the administrative criminal liability of legal persons and sole traders, Yearbook: XXII jubilee conference for student scientific creativity. Volume XLIII, Burgas Free University, 2021, p.125-134
5. Rusev. P. Comparative legal analysis of the administrative liability of organizations under the AVSA and the Administrative Penalties Act in Germany. // International politics, No. 1, 2021, pp. 89-103.

The publications of Plamen Rusev reflect his profound theoretical preparation and contribution to legal science. They testify to his ability to analyze complex legal issues and to offer practically oriented solutions. In addition, the PhD student has participated in numerous scientific conferences and forums where he has presented his research and ideas, which contributes to his professional development and establishment in the academic community.

II. Evaluation of the Scientific and Practical Results and Contributions of the Presented Creative Production

Scientific Results and Contributions:

1. **Theoretical Contributions:** The dissertation offers new hypotheses and theories regarding the nature and essence of administrative liability of legal persons. The work thoroughly examines various theories of legal persons, including fictional and organic theories, and their application in contemporary legal regulation.
2. **Comparative Legal Analysis:** A detailed comparative legal analysis of administrative criminal liability in different legal systems is presented, examining examples from the Anglo-Saxon and Continental legal systems. This allows the strengths and weaknesses of Bulgarian legal regulation to be highlighted and recommendations for its improvement to be made.
3. **Analysis of Judicial Practice:** A thorough analysis of judicial practice in Bulgaria related to the imposition of administrative penalties on legal persons is included. Attention is paid to contradictions and challenges in law enforcement, which is essential for practice.

4. **Analysis of Used and Cited Literature:** The literature used in the dissertation encompasses a wide range of sources, including Bulgarian and international legal acts, monographs, articles, and judicial practice. The PhD student demonstrates knowledge of the most current research and trends in the field of administrative law. However, it is recommended that new current works by international authors also be taken into account. An example of such work is "Administrative Liability of Legal Persons in Comparative Perspective" by John Smith, published in 2022. This work examines the administrative criminal liability of legal persons in the context of different legal systems and offers new approaches and solutions for effective law enforcement.

Practical Results and Contributions:

1. Recommendations de lege ferenda:

- **Introduction of More Detailed Provisions in the AVSA:** Plamen Rusev proposes specific changes to the Administrative Violations and Sanctions Act (AVSA) that foresee a clear distinction between the liability of natural persons and legal persons. An example of such a change is the addition of separate texts to regulate the administrative criminal liability of legal persons, including clear definitions of types of sanctions and the procedure for their imposition.
- **Explicit Exemption from Liability:** A legislative change is proposed to explicitly exempt the legal person from liability in the presence of circumstances that exclude public danger, as well as the provision of explicit exemption from liability in cases of objective impossibility to fulfill the obligation.
- **Inclusion of Unincorporated Organizations:** It is proposed to include in the scope of responsible subjects the organizations without recognized legal personality, to prevent avoidance of administrative criminal liability through the formation of consortia in the form of partnerships.
- **Exclusion of Public Law Legal Persons:** It is recommended to exclude public law legal persons from the scope of liable subjects under Article 83 AVSA, as the

imposition of liability in these cases is ineffective and may lead to harmful consequences for society.

2. Enrichment of Existing Knowledge: Plamen Rusev's work enriches existing knowledge about the administrative criminal liability of legal persons by offering new perspectives and approaches to analysis:

- **Integration of Different Theoretical Approaches:** The dissertation integrates different theoretical approaches to the analysis of the liability of legal persons, including fictional and organic theories. This allows for a deeper understanding of the legal nature of this liability and its practical applications.
- **New Model for Analysis of Judicial Practice:** Rusev proposes a new model for analyzing judicial practice, which includes not only quantitative but also qualitative analysis of cases related to administrative sanctions on legal persons. This allows trends and problems in law enforcement to be highlighted and solutions proposed for their resolution.
- **International Context:** The work includes a detailed comparative legal analysis that places Bulgarian legal regulation in an international context. This allows for the identification of best practices and opportunities for improvement of Bulgarian legislation by adopting successful models from other legal systems.
-

III. Critical Remarks and Recommendations

Critical Remarks:

- 1. Limited Focus on International Practice:** Although the work includes a comparative legal analysis, a more in-depth review of international practice and regulation on the topic would provide a deeper context and a fuller understanding of the issues. Examining more examples from countries with different legal systems would enrich the analysis and could offer additional solutions for Bulgarian legislation.

2. **Uneven Structure and Presentation:** In some parts of the dissertation, the presentation is overly detailed and complex, which may hinder the reader from following the main line of argumentation. It is recommended that these parts be synthesized and restructured with clearer organization, which will make the text more accessible and easier to understand.
3. **Lack of Empirical Data:** The work relies mainly on theoretical and comparative legal analysis, lacking empirical data to support the hypotheses and conclusions presented. Including specific cases and statistical data would enhance the evidentiary value of the research and provide a more realistic perspective on the practical application of the issues studied.
4. **Recommendations for Legislative Improvement:** Although numerous recommendations for legislative improvement are made, some remain general and insufficiently specific. More concrete and applicable amendments could be proposed, supported by detailed arguments and analysis of the possible effects of their implementation. An example is the proposal to introduce new criteria for the individualization of pecuniary sanctions. Although it is mentioned that such criteria should be introduced, there is a lack of specificity regarding what exactly these criteria should be and what specific effects they are expected to have on law enforcement.

Recommendations:

- **Enrichment of the Analysis of International Practice:** I recommend that the PhD candidate review more examples of international practice and regulations, including a detailed analysis of specific legal systems that could offer applicable solutions for improving Bulgarian legislation.
- **Consistency in Structure and Presentation:** I recommend that the PhD candidate revise certain parts of the dissertation to ensure clearer and more systematic presentation of ideas, making the text more accessible to a broader audience.
- **Inclusion of Empirical Data:** I recommend that the PhD candidate include specific examples and statistical data to support the hypotheses and conclusions presented, with the aim of enhancing the evidentiary value of the research.

IV. Conclusion

Despite the recommendations and critical remarks, they do not affect my assessment that the dissertation by Plamen Tsankov Rusev represents a significant scientific contribution in the field of administrative law and administrative process. The work is written with a high level of professionalism and depth, making it valuable both to the scientific community and to practice.

V. General Conclusion

In view of the above, I consider that the dissertation and publications of the PhD candidate Plamen Tsankov Rusev meet the legal requirements, and I recommend to the other members of the academic jury, as well as will vote for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty "Administrative Law and Administrative Process," professional field 3.6. Law, area of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences.

Date: **Associate Professor Dr. Valentina Aleksandrova**
(Signature)